

Verslag vorming voor lokale besturen rond participatie/cocreatie

Donderdag 10 juni 2021 via Zoom

Organisatie: Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen i.s.m. Schakel

Aanwezig: 32 personen van lokale besturen + 6 sprekers of medewerkers van de organisatie.

De volledige opname van deze vorming is [hier](#) te bekijken.

1. Welkom door Agnes Voet (Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen)

- **Korte situering van het opzet van deze vorming binnen een kennismaking met de vereniging**
De Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen werkt in 1e instantie samen met bewonersgroepen op het Vlaamse platteland die zich inzetten om hun dorp leefbaar te houden of het weer leefbaarder te maken. Omdat die bewonersgroepen (bewonersplatformen, dorpsraden...) veel samenwerken met lokale besturen, richt de vzw zich in 2e instantie ook tot lokale besturen via een lerend netwerk van participatieambtenaren én – zoals nu – met een vormings- of inspiratieaanbod. In 3e instantie geeft VVDB bottom-up-signalen door aan de provinciale en de Vlaamse overheid.
- **Verloop van deze vorming**
  - Lezing Lieven Hérie (Schakel).
  - Uiteenzetting Michiel Ouvry (lokaal bestuur Merelbeke).
  - Goede praktijken van participatie in dorpen: Katleen De Rooster van Dorpsraad Leest (Mechelen) en Ludo Steemans van Dorpsraad Bolderberg (Heusden-Zolder).
- **Praktische afspraken voor een goed verloop**
Vragen mogen via de chat worden gesteld. Op het einde sturen wij via een poll enkele vragen op u af. Na het officiële gedeelte kan wie dat wenst, nog blijven voor een nababbel. Dan overlopen we de poll-resultaten en is extra uitwisseling mogelijk.

2. Lezing door Lieven Hérie (Schakel)

Even over de spreker: Lieven Hérie is een door de wol geverfde procesbegeleider. In een vroeger leven werkte hij als jeugd- en communicatieambtenaar waarna hij zo'n 20 jaar communicatieadviseur werd bij een privé-bureau. Sinds enige tijd behartigt Lieven participatie- en cocreatietrajecten voor Schakel. Hij is van nature een verbinder en begeleidt momenteel organisaties en bedrijven die complexe uitdagingen aangaan in verschillende contexten.

Korte samenvatting lezing: Lieven duidt via enkele concrete voorbeelden wat cocreatie kan zijn en in welke omstandigheden of contexten cocreatief werken zinvol is. Schakel biedt geen tools aan maar gebruikt een kompas om samen met alle stakeholders te experimenteren. Hoe kunnen lokaal bestuur

en burgers partners zijn? Gebruik daarbij het sociaal, cultureel, intellectueel, maar ook het politiek kapitaal!

Bekijk [hier](#) de korte voorstelling van Schakel.

Bekijk [hier](#) de presentatie van Lieven Hérie over cocreatie van lokale besturen met burgers.

Kapstokken en te onthouden:

- Belang van voortdurend blijven leren én hiermee aan de slag gaan.
- Als jeugdwerker experimenteerde Lieven al met 'eigenaarschap' bij kinderen: eigen keuze moment van het vieruurtje = kinderen ruimere speelkansen bieden.
- Als traditionele functies in buurten verdwijnen, ontstaat stilaan een anonieme omgeving. Daarbinnen groeit ook eenzaamheid.
- Er is nood aan ruimte om iets te kunnen veranderen (fysieke, mentale én financiële).
- Cocreatie ontstaat vanuit een plek of een aanleiding.
- Streef naar impact en niet zozeer naar output. Zo dien je het collectief belang het meest.
- Belang van serendipiteit: het ongewilde/onverwachte dat je bereikt als je aan de slag gaat.
- Laat gemeenschappen floreren! Ga het proces niet volledig regisseren of controleren, wees padvinder, creëer context! Als iedereen floreert, dan zal ik (als entiteit) het ook doen! Rol van het beleid daarbij is elkaar versterken (cfr permacultuurtuin).
- Belang van ecosystemisch kijken: weten dat je deel van een geheel bent. Dorpen of steden zijn aaneengeschakelde ecosystemen, reeks entiteiten die in een bepaalde context actief zijn.
- Interessante website Maatschapwij.nu – dit Nederlandse initiatief werkt ook samen met lokale besturen.

Bij de slide van het kwadrant:

1. Simpele zaken kun je zelf doen (hoe: bepaalde methodes gebruiken).
  2. Gecomplieerde zaken kun je samen doen (er expertise bij halen).
  3. **Complexe en onvoorspelbare zaken: hier is cocreatie/experimenteren van doen! Vernieuwende antwoorden zijn hier nodig. Betrek van bij het begin alle belanghebbenden als veel tegenstrijdige belangen spelen.**
  4. Chaos moet je ten allen prijs vermijden (de zaken stabiliseren, terug onder controle krijgen).
- Wat is dat, het algemeen belang? Zet in op collectief belang! Breng eigenbelang mee in rekening maar kijk dan naar wat in het midden ligt.
  - Verschuif van EGO naar ECO (eco wel in brede context gezien).
  - Met 'tools' ga je niet ingrijpen in de complexiteit van de omgeving, negeer je die complexiteit zelfs. Gebruik een kader, een kompas (verschillende fasen).
  - Wees als lokaal bestuur een partner door de cocreatieladder te gebruiken i.p.v. de participatieladder. Start vanuit witruimte = zorg dat mensen eigenaarschap kunnen opnemen. Samen

verantwoordelijkheden delen leidt tot florerende gemeenschappen. (En een wit blad heeft ook contouren = begrenzing...)

- Gebruik sociaal, cultureel, intellectueel én politiek kapitaal. Ook de politiek heeft immers zijn rechten en kun je erbij betrekken. Als je maar antwoorden vindt ver beyond die van vandaag.
- Geïstitutionaliseerd gepolariseer brengt ons niet verder. Daarom: vertrouwen hebben!
- Bij grote thema's als milieu- en klimaatproblematiek krijg je enkel impact als je eerst op kleine schaal resultaten bereikt.
- Waarschuwing voor diverse valkuilen, o.a. de macht der gewoonte.
- Let op de noodzakelijke rolverschuiving: van controleur naar bewaker (= context creëren).
- Kijk bij (te veel) tegenstand of de beginvoorwaarden van het cocreatieproces wel goed zitten.

3. Uiteenzetting van Michiel Ouvry: de participatieve kijk van Lokaal Bestuur Merelbeke

Even over de spreker: Michiel Ouvry zit al een flink aantal jaren op de participatieve stoel van gemeente Merelbeke. Hij is verantwoordelijk voor internationale samenwerking en de stedenband, maar werkt ook samen met de bewonersplatformen. Vanuit zijn functie bij de dienst interne organisatie zette hij zich de voorbije jaren volop in om participatie structureel in het lokaal beleid van Merelbeke te verankeren.

Samenvatting uiteenzetting: Michiel wijst op de cultuurverandering tijdens de laatste decennia. De burgers zijn veel mondiger geworden. Daar wilde lokaal bestuur Merelbeke rekening mee houden, en dus startte het een traject in de verschillende woonkernen. Daarbij opereerde Michiel eerst vanuit de sociale dienst, maar miste hier een helicopterview. Door verhuis naar de dienst Interne Organisatie kreeg hij die wel. Het gelopen traject ving aan met de bevraging *Dorp inZicht* in samenwerking met *Samenlevingsopbouw Oost-Vlaanderen*. De resultaten van die bevraging fungeren nog altijd als 'bijbel' voor de bewoners. Vanuit het eindrapport ontsproot een meerjarenplanning voor de dorpen waarin participatie met de bewoners was verwerkt. Dit leidde samen met het engagement van diverse burgers tot de oprichting van een bewonersplatform in elk van de 7 woonkernen.

Voor de opmaak van de meerjarenplanning 2020-2025 trok het bestuur naar alle woonkernen om opnieuw in dialoog te gaan met de bewoners. Merelbeke wilde weten wat de burgers nog missen én wilde vanuit uitwisseling tussen burgers en politici de prioriteiten van het meerjarenplan opnieuw vastleggen. Participatie is intussen een 'interne cultuur' geworden binnen het lokaal bestuur. Via het concept 'world cafés' werden en worden allerlei zaken besproken, zoals de hervorming van de kerken of bepaalde pijnpunten.

Voor Michiel is het bij uitbouw van participatie belangrijk om ruimte en tools aan te bieden aan collega's en hen zo een vorm van veiligheid te bieden. Burgers weten intussen steeds meer waar ze informatie kunnen zoeken of vragen kunnen stellen, bv. rond grote infrastructuurwerken. Met het 'wijkbudget' gaat het lokaal bestuur het meest richting cocreatie uit.

Het meerjarenplan werd grondig op participatieve mogelijkheden bekeken en samen met 48 actie-verantwoordelijken binnen het lokaal bestuur werden participatiefiches ingevuld. 1x per jaar zitten

Michiel, een collega en de Algemeen Directeur samen met elk van deze actieverantwoordelijken en bekijken de vorderingen en opvolging van elke actie. 1x per jaar is er ook digitale feedback. Zo is ieder goed op de hoogte van alles én blijven de collega's mee nadenken over de procesverlopen.

Bekijk [hier](#) de presentatie van Michiel Ouvry.

4. Goede praktijken vanuit 2 Dorpsraden

De Vlaamse Vereniging Dorpsbelangen werkt dus samen met bewonersgroepen (bewonersplatformen, dorpsraden, dorpssteams...). Twee bezige bijen - elk op 1001 vlak actief in hun dorp - vertellen over de samenwerking van hun dorpsraad met hun lokaal bestuur. Beiden hebben flink wat professionele skills ontwikkeld die ze ook voor de leefbaarheid in hun dorp inzetten.

- Katleen De Rooster van Dorpsraad Leest illustreert aan de hand 3 voorbeelden hoe de samenwerking met stadsbestuur Mechelen de leefbaarheid in het dorp verbeterde op vlak van mobiliteit, sociale cohesie en toerisme in de dorpen. Lees [hier](#) haar volledige inspirerende verhaal.
- Ludo Steemans van Dorpsraad Bolderberg uit Heusden-Zolder schetst de samenstelling (met aandacht voor het gender-aspect) en de structuur van de Dorpsraad (dagelijks bestuur en 3 werkgroepen: mobiliteit, cultuur en ruimtelijke ordening). Op vlotte manier en via regelmatig overleg werkt de Dorpsraad samen met de diensthoofden en de bevoegde schepenen om de verbetering van de leefbaarheid in Bolderberg aan te pakken. Mobiliteit (o.a. snelheidsovertredingen) is daarbij een groot aandachtspunt waarbij de mobiliteitsambtenaar een belangrijke contactpersoon is. Ook wonen is een belangrijk thema. De Dorpsraad kon bekomen dat het aantal bouwlagen tot maximum 3 kon worden beperkt zodat het dorpszicht beter gevrijwaard wordt bij grote bouwprojecten. Samen met de Dienst Toerisme wordt nu ook uitgekeken om initiatieven te ontwikkelen die een opsteker zijn voor de dorpingen in deze tijden. Een denkcel binnen de Dorpsraad stimuleert de jongere bewoners om de toekomst van hun dorp uit te denken. Ludo besluit: een moderne bewonersgroep informeert, communiceert en participeert. Daarbij zijn de vingers aan de pols houden, samen aan oplossingen werken, bemiddelen en vooral het nodige geduld uitoefenen van essentieel belang.

5. Afronding en vervolgactiviteit

- Vanuit de poll blijkt belangstelling voor een fietstocht langs co creatieve projecten in het Gentse. Dit zal worden georganiseerd in de 2^e helft van augustus. U hoort er nog meer over.
- Bij de symbolische bar volgde nog wat vraagstelling en uitwisseling, bekijk daarvoor de opname.